

Wwft BES en Sanctieregeling

Toelichting op de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES voor:

- bemiddelaars in levensverzekeringen
- beleggingsmaatschappijen
- vermogensbeheerders

September 2021

Autoriteit Financiële Markten

De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten.
Als onafhankelijke gedragstoezichthouder dragen wij bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Bestrijden van witwassen en financiering van terrorisme	6
2.1	Wat is witwassen?	6
2.2	Wat is terrorismefinanciering?	6
3	De kernverplichtingen van de Wwft BES	7
4	Risicobeoordeling (art. 1.9 (nieuw))	8
5	Beleid (art 1.10 (nieuw))	10
6	Cliëntenonderzoek (art. 2.2)	11
6.1	Vertrouwen op andere dienstverlener (art. 2.6)	12
6.2	Risico gebaseerd cliëntenonderzoek	12
6.3	Aanleiding en moment van het cliëntenonderzoek (art. 2.3, art. 2.4, art. 2.7)	13
6.4	Identificatie en verificatie (art. 2.2, tweede lid, onder a, art. 2.12)	13
6.5	Uiteindelijk belanghebbende en eigendomsstructuur (art. 2.2, tweede lid, onder b)	14
6.6	Vertegenwoordiger (art. 2.2, tweede lid, onder e en f)	15
6.7	Doel en beoogde aard (art. 2.2, tweede lid, onder c)	16
6.8	Bron van de middelen (art. 2.2, tweede lid, onder d)	16
6.9	Vereenvoudigd cliëntenonderzoek (art. 2.8 (nieuw))	17
6.10	Verscherpt cliëntenonderzoek (art. 2.10)	18
6.10.1	Cliënt die niet fysiek aanwezig is (art. 2.10, tweede lid)	19
6.10.2	PEP (art. 2.10, derde lid (nieuw))	20
6.11	Risicobeoordeling van de cliënt (art. 2.2, tweede lid, onder d, jo. art. 2.5 (nieuw))	21
7	Voortdurende controle (art. 2.2, tweede lid, onderdeel d, art. 2.5)	23
8	Melden ongebruikelijke transacties (art. 3.5)	24

9	Overige vereisten	26
9.1	Opleiding (art. 3.12 (nieuw))	26
9.2	Registreren en bewaren van gegevens van een cliëntenonderzoek (art. 2.13)	26
10	Sanctieregelgeving (art. 3.13)	27
10.1	Verplichtingen financiële ondernemingen	27

1 Inleiding

Specifieke regelgeving gericht op de beheersing van witwas- en terrorismefinancieringsrisico's is opgenomen in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES (**Wwft BES**). De Wwft BES is een belangrijk middel voor het voorkomen van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen en financieren van terrorisme op Bonaire, St. Eustatius en Saba (**de BES-eilanden**).

De Wwft BES bevat zowel de verplichting tot het doen van cliëntenonderzoek als de verplichting een (voorgenomen) ongebruikelijke transactie te melden. Uitgangspunt van de wet is de risico gebaseerde benadering van de naleving en het toezicht op de naleving van de wet en daarop gebaseerde regelgeving. De Wwft BES schrijft aan de hand van open normen voor wat de dienstverlener in het kader van de bestrijding van witwassen en financieren van terrorisme moet doen. Het is aan de dienstverlener deze open normen in te vullen bij de daadwerkelijke naleving van deze wet. De Wwft BES is per 1 juli 2021 aangepast en bevat daarnaast enkele nieuwe verplichtingen. Gelet op de aangepaste Wwft BES, heeft de AFM deze handleiding herzien. De wijzigingen en aanvullingen zijn in de handleiding opgenomen.

De AFM heeft deze handleiding met betrekking tot de Wwft BES opgesteld om dienstverleners die actief zijn op de BES-eilanden en onder Wwft BES-toezicht staan van de AFM handvatten te bieden voor de naleving van de verplichtingen op grond van de Wwft BES, en daarmee de naleving te stimuleren.

Het doel van deze handleiding is om:

- het belang van het voorkomen en bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering te benadrukken;
- een overzicht te geven van de kernverplichtingen uit de Wwft BES;
- de dienstverleners te helpen te voldoen aan de Wwft BES vereisten door het geven van een praktische uitleg over een risico gebaseerde toepassing van de maatregelen.

Deze handleiding is geen juridisch bindend document of beleidsregel van de AFM. Dit document dient te worden gezien als een toelichting op de Wwft BES. Deze handleiding heeft niet de status van wet- en regelgeving. De beschreven visie is niet noodzakelijkerwijs de enige manier om invulling te geven aan de vereisten uit de Wwft BES. De voorbeelden genoemd in deze handleiding zijn niet uitputtend, zullen niet altijd als voldoende zijn aan te merken en zijn slechts bedoeld ter illustratie van een aantal wettelijke verplichtingen. Het staat een dienstverlener vrij om op een andere wijze invulling te geven aan de vereisten uit de Wwft BES.

2 Bestrijden van witwassen en financiering van terrorisme

Witwassen van geld en financieren van terrorisme vormen een ernstige bedreiging voor de economie van een land en kunnen de economische groei beïnvloeden. Het ontbreken van een effectief anti-witwasregime dat aan internationale normen voldoet, kan nadelige effecten hebben voor zowel binnenlandse instellingen als de internationale handel. Bovendien kunnen door de activiteiten van criminelen om de oorsprong van criminele opbrengsten te verhullen of legaal of crimineel geld te gebruiken voor terroristische doeleinden, de soliditeit, integriteit en stabiliteit van de financiële sector en het vertrouwen in het financiële stelsel als geheel ernstig in gevaar worden gebracht. Zowel het witwassen van geld als het financieren van terrorisme beïnvloeden de integriteit en reputatie van de financiële sector van een land als geheel en van individuele financiële en andere dienstverleners.

2.1 Wat is witwassen?

Witwassen is het verrichten van handelingen met als doel de herkomst van illegaal verkregen opbrengsten te verbergen. Opbrengsten die worden witgewassen kunnen uit diverse criminele activiteiten komen. Het kan gaan om geld dat uit fraude of diefstal afkomstig is, drugsgeld, of geld afkomstig van corruptie of omkoping. Het is niet altijd zo dat het criminele geld in contanten zal zijn. Het crimineel verworven geld kan ook (al) giraal zijn.

In Caribisch Nederland is witwassen strafbaar gesteld in het Wetboek van Strafrecht BES in de artikelen 435a (opzetwitwassen), 435b (gewoontewitwassen) en 435c (schuldwitwassen). Witwassen is een zelfstandige strafbaarstelling, waarbij veroordeling van een gronddelict, zoals omkoping, oplichting, fraude, drugs- of mensenhandel, niet nodig is.

Een dienstverlener zelf kan ook aansprakelijk worden gesteld op grond van het Wetboek van Strafrecht BES voor schuldwitwassen. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer een dienstverlener gelden ontvangt, bezit of overdraagt die opbrengsten zijn van misdrijven, of betrokken is bij dan wel adviseert over (financiële) transacties van dergelijke gelden, terwijl de dienstverlener redelijkerwijs moet vermoeden dat de gelden afkomstig zijn uit een misdrijf.

2.2 Wat is terrorismefinanciering?

Bij terrorisme gaat het kortweg om het dreigen met, voorbereiden van of het plegen van geweld of daden die schade aan de maatschappij aanrichten of haar ontwrichten vanuit een ideologisch motief. Het doel van terrorisme is maatschappelijk veranderingen door te voeren of politieke besluitvorming te beïnvloeden.

In artikel 84a Wetboek van Strafrecht BES wordt aangegeven welke strafbare gedragingen worden aangemerkt als een terroristisch misdrijf. In artikel 435e Wetboek van Strafrecht BES is het financieren van terrorisme strafbaar gesteld.

Het financieren van terrorisme is in feite een verzamelnaam voor verschillende handelingen, die uiteindelijk tot doel hebben om terroristische activiteiten mogelijk te maken. Anders dan bij witwassen is niet zozeer de herkomst van het geld het probleem, maar het doel waarvoor middelen worden gebruikt en door wie het wordt gebruikt. Bij terrorismefinanciering gaat het niet alleen om financiële steun, maar ook bijvoorbeeld het leveren van goederen of diensten. Bij de bestrijding van terrorismefinanciering speelt het voorkomen van strafbare delicten dan ook een grote rol vanwege de ontwrichtende gevolgen van terroristische activiteiten.

3 De kernverplichtingen van de Wwft BES

De Wwft BES richt zich op de aangewezen ‘dienstverleners’. De reikwijdte van het begrip ‘dienstverlener’ is erg breed. De AFM is aangewezen als toezichthouder op een aantal soorten dienstverleners, te weten bemiddelaars in levensverzekeringen, beleggingsmaatschappijen en vermogensbeheerders.

Deze handleiding richt zich daarom op verleners van de volgende diensten:

- bemiddelen bij het sluiten van een levensverzekering tegen een premie als bedoeld in de Wet financiële markten BES (**Wfm BES**);
- optreden als beleggingsmaatschappij in de zin van de Wfm BES;
- verlenen van een beleggingsdienst (vermogensbeheer) waaronder wordt verstaan:
 - ontvangen en doorgeven van orders van cliënten met betrekking tot financiële instrumenten;
 - voor rekening van die cliënten uitvoeren van orders met betrekking tot financiële instrumenten;
 - beheren van een individueel vermogen.

De dienstverleners zijn de poortwachters van het financiële stelsel: wie een financiële transactie wil verrichten of anderszins waarde wil verplaatsen is aangewezen op deze dienstverleners. De Wwft BES kent twee kernverplichtingen voor dienstverleners, te weten het cliëntenonderzoek en het melden van ongebruikelijke transacties.

Ten eerste moeten zij cliëntenonderzoek doen. Dit betekent dat zij, voordat zij met hun dienstverlening kunnen beginnen, cliënten moeten onderzoeken en vaststellen of zij een verhoogd risico op witwassen of financieren van terrorisme vormen. Het verkrijgen van kennis en informatie over de identiteit van de cliënt, het achterhalen van de uiteindelijk belanghebbende en het vaststellen van het doel en de aard van een zakelijke relatie is onmisbaar om signalen die kunnen duiden op witwassen, daaraan ten grondslag liggende basisdelicten, of terrorismefinanciering te kunnen herkennen. Het inwinnen van informatie en controleren van gedrag zorgen ervoor dat de dienstverlener een completer beeld krijgt van de cliënt. Dit is van groot belang bij het voorkomen van witwassen of financieren van terrorisme.

Cliëntenonderzoek dient risicogebaseerd plaats te vinden. Dat betekent dat het cliëntenonderzoek moet worden afgestemd op de risico’s die het type cliënt en het type dienstverlening met zich mee brengen. Hieruit volgt dat dienstverleners de verplichtingen om de maatregelen die zij in het kader van het cliëntenonderzoek nemen, dienen af te stemmen op de risico’s van de aard en omvang van de eigen onderneming en de dienstverlening, alsmede op de risico’s van een concrete cliënt of transactie. Hiervoor dienen dienstverleners de benodigde gegevens te verzamelen en zich goed te vergewissen van wat risicofactoren zouden kunnen zijn. Deze risicofactoren zien onder andere op het soort klant, wijze van introductie van de klant, het product of transactie, en het land van herkomst van de klant of vestigingsland van de klant.

De tweede kernverplichting van de Wwft BES is het melden van ongebruikelijke transacties aan het Meldpunt ongebruikelijke transacties: de Financial Intelligence Unit-Nederland (**FIU-NL**). Indien een dienstverlener een transactie aanmerkt als ongebruikelijk dient de dienstverlener deze uit eigen beweging direct te melden bij de FIU-NL. In de Regeling Wwft BES zijn indicatoren opgenomen wanneer een transactie als ongebruikelijk moet worden aangemerkt. De belangrijkste indicator – het vermoeden van witwassen of financieren van terrorisme – moet een dienstverlener zelf beoordelen aan de hand van de voor de transactie specifieke omstandigheden.

4 Risicobeoordeling (art. 1.9 (nieuw))

Dienstverleners dienen een beoordeling van de eigen risico's op witwassen en financieren van terrorisme op te stellen, vast te leggen en actueel te houden. Op verzoek moet deze risicobeoordeling aan de AFM worden verstrekt. Bij de risicobeoordeling analyseert de dienstverlener de witwas- en terrorismefinancieringsrisico's die zich kunnen voordoen ten aanzien van risicofactoren die verband houden met het type cliënt, product, dienst, transactie en leveringskanaal en met landen of geografische gebieden. Vervolgens beoordeelt de dienstverlener de effectiviteit van de beheersmaatregelen die tegenover deze inherente risico's staan, waarna de hiaten in de bestaande beheersmaatregelen kunnen worden bepaald. Aan de hand hiervan bekijkt de dienstverlener welke aanvullende maatregelen getroffen moeten worden om de hiaten te vullen. Deze risicobeoordeling ligt ten grondslag aan de ontwikkeling van het beleid, procedures en maatregelen, om de geïdentificeerde risico's te beperken en effectief te beheersen (zie ook hoofdstuk 5).

Risicofactoren

Op grond van artikel 1.9 Wwft BES dient een dienstverlener te beschikken over een risicobeoordeling en dient hij de resultaten van de risicobeoordeling vast te leggen en actueel te houden. Dat houdt in dat de risicobeoordeling dient te worden aangepast als zich bijvoorbeeld nieuwe risico's voordoen. Een dienstverlener dient voor het maken van een risicobeoordeling in ieder geval rekening te houden met de risicofactoren die verband houden met het type cliënt, product, dienst, transactie en leveringskanaal en met landen of geografische gebieden. Voorbeelden van deze risico's zijn hieronder nader uitgewerkt, maar zijn niet uitputtend bedoeld.

Cliëntrisico

De dienstverlener heeft bij het in kaart brengen van het cliëntrisico de vrijheid om zijn eigen afweging te maken. Wel zijn er categorieën die een hoger risico met zich mee kunnen brengen en die ertoe kunnen leiden dat de instelling aanvullende maatregelen dient te treffen. Hierbij valt te denken aan 'high-net worth individuals' en cliënten met beroepen waarvoor geldt dat er een nauwe verwantschap bestaat met witwassen en fraude zoals bijvoorbeeld vastgoed. Verder kan worden gedacht aan cliënten die hun transacties onder ongebruikelijke omstandigheden (laten) uitvoeren. Het gaat dan om bijvoorbeeld frequente en onverklaarbare overstappen naar andere dienstverleners in verschillende geografische locaties.

Product-, dienst- en transactierisico

Ook bij het bepalen van product-, dienst- en transactierisico's heeft de dienstverlener de vrijheid om zijn eigen afweging te maken. Bij de bepaling van dergelijke risico's kan een dienstverlener onder meer denken aan nieuwe of vernieuwende producten/diensten en technologieën en crypto-producten. Ook het samenwerken met andere financiële instellingen die zich in een risicoland bevinden kan als hoger risico worden geïdentificeerd. Het betalen van de premie van een levensverzekering door middel van contant geld kan ook een hoger risico met zich meebrengen.

Landenrisico

Bij het landenrisico houdt de dienstverlener rekening met landen en gebieden die een hoog risico kunnen opleveren. Een instelling heeft bij het inschatten van het landenrisico de vrijheid om zijn eigen afweging te maken. Een indicatie kan zijn dat door onafhankelijke bronnen de corruptie of de mate van andere criminele activiteiten in een land of geografisch gebied als groot identificeren (bijv. op basis van de Corruption Perception Index van Transparency International). De dienstverlener dient hierbij in elk geval rekening te

houden met publicaties van de Financial Action Task Force (**FATF**) waarin zij verschillende risicolanden en -gebieden identificeert die in onvoldoende mate een systeem ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering hebben opgezet. De publicaties zijn te vinden op de website van FATF en worden jaarlijks in februari, juni en oktober herzien (indien daar aanleiding voor is). Van dienstverleners wordt verwacht dat zij op de hoogte zijn van de inhoud van deze publicaties en gepaste maatregelen treffen indien dat nodig mocht zijn. Ook landen waartegen de VN of de EU-sancties hebben uitgevaardigd, worden als hoogerisicolanden beschouwd.

Onacceptabel risico

Dienstverleners moeten ook beleid opstellen en vastleggen voor het geval er sprake is van cliënten die een onacceptabel risico vormen. Als er sprake is van onacceptabele risico's, mag de dienstverlener de cliënt niet accepteren of moet zij waar nodig de bestaande relatie met de cliënt beëindigen. Om te waarborgen dat op een adequate manier afscheid kan worden genomen van bestaande cliënten, stelt de dienstverlener een cliëntexitbeleid op. Hierin geeft zij aan onder welke omstandigheden en volgens welke procedures en termijn de relatie met de cliënt wordt beëindigd. Enkele voorbeelden van onacceptabele risico's zijn:

- (potentiële) relaties die op Sanctielijsten voorkomen;
- natuurlijke personen van wie en rechtspersonen waarvan het vermoeden bestaat dat ze betrokkenheid hebben bij een criminele organisatie;
- cliënten die anoniem wensen te blijven dan wel valse identiteitsgegevens verstrekken;
- cliënten die de wettelijk vereiste informatiedocumenten weigeren te verstrekken.

Opzet van de risicobeoordeling

De stappen die de dienstverlener neemt om witwas- en terrorismefinancieringsrisico's binnen zijn bedrijf te identificeren en te beoordelen, moeten evenredig zijn met de aard en omvang van de dienstverlener. Indien een dienstverlener geen complexe producten of diensten aanbiedt en een beperkte of geen internationale blootstelling heeft, hoeft de risicobeoordeling niet al te ingewikkeld of geavanceerd te zijn. Wat van belang is, is dat zichtbaar is vastgelegd wat volgens de dienstverlener de risico's zijn en in hoeverre die worden beheerst door de beheersmaatregelen, zoals bijvoorbeeld het uitvoeren van verscherpt cliëntenonderzoek in het geval van een verhoogd risico.

Belangrijk bij het opstellen van een risicobeoordeling is dat de risico's niet te algemeen worden geformuleerd en zijn toegespitst op de aard en de omvang van de dienstverlener. In een risicobeoordeling wordt bijvoorbeeld niet het algemene potentiële risico van PEP's ('politically-exposed person') beschreven, maar wordt ingegaan op de vraag of de dienstverlener PEP's in zijn cliëntenbestand heeft, en zo ja, of dit binnenlandse of buitenlandse PEP's zijn, en welke specifieke

risico's dit met zich meebrengt. De risico's dienen door de dienstverlener realistisch te worden ingeschat. Dit betekent dat niet standaard, zonder motivatie, risico's op 'laag' worden ingeschat.

5 Beleid (art 1.10 (nieuw))

Op grond van artikel 1.10 Wwft BES (nieuw) dienen dienstverleners over gedragslijnen, procedures en maatregelen te beschikken om de risico's op witwassen en financieren van terrorisme te beperken en effectief te beheersen, passend bij de aard en omvang van de onderneming. De risico's zijn inzichtelijk gemaakt door de risicobeoordeling die de dienstverlener heeft uitgevoerd (ex artikel 1.9 Wwft BES). Naast de eigen risicobeoordeling moet ook de nationale risicobeoordeling BES (**NRA BES**)¹ bij het beleid worden betrokken. Dit is een nationale risicoanalyse om de risico's op witwassen (en in mindere mate financieren van terrorisme) op de BES-eilanden vast te stellen (zie artikel 1.14 Wwft BES (nieuw)). Het beleid dient met regelmaat aan toetsing te worden onderworpen, mede op basis van de actualisering van de NRA BES.

Het beleid moet worden uitgewerkt in heldere, eenvoudig toegankelijke procedures voor onder meer het risicoprofiel van cliënten (bijvoorbeeld een risicomatrix op grond waarvan cliënten in risicocategorieën worden ingedeeld), voortdurende controle en controles ten aanzien van PEP's en sanctieregeling. Ook bevat het beleid een duidelijke beschrijving en toekenning van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden binnen de dienstverlener.

Indien de dienstverlener deel uitmaakt van een groep, dan dient de dienstverlener op grond van artikel 1.12 Wwft BES (nieuw) de op het niveau van de groep geldende gedragslijnen en procedures op effectieve wijze toe te passen, voor zover die voldoen aan de regels gesteld in de Wwft BES.

Inrichting bedrijfsvoering

Dienstverleners dienen op grond van artikel 1.11 Wwft BES (nieuw) een van de personen die het dagelijks beleid van de dienstverlener bepalen aan te wijzen als verantwoordelijk voor de naleving van de Wwft BES. Deze aangewezen dagelijks beleidsbepaler moet binnen de dienstverlener verantwoordelijk zijn voor het toezien op de naleving van de Wwft BES. De gedragslijnen, procedures en maatregelen worden goedgekeurd door de personen die het dagelijks beleid van een dienstverlener bepalen. Verder zijn dienstverleners verplicht om, afhankelijk van de aard en de omvang van de dienstverlener, te voorzien in de invulling van een compliancefunctie en auditfunctie.

Bij 'aard en omvang' gaat het om een combinatie van factoren, dus niet alleen de grootte van de dienstverlener naar aantal medewerkers, maar ook bijvoorbeeld naar aantal cliënten, aantal buitenlandse of risicovolle cliënten en soorten producten.

De compliancefunctie is gericht op het controleren van de naleving van wettelijke regels en interne regels die de instelling zelf heeft opgesteld. Het ligt voor de hand dat de toetsing en het actualiseren van de risicobeoordeling en beleid door de compliancefunctie wordt uitgevoerd. Bovendien is de persoon die belast is met de compliancefunctie verantwoordelijk voor het melden van ongebruikelijke transacties en het verstrekken van de benodigde informatie aan de FIU-NL. Dit betekent niet dat de melding niet kan worden afgestemd met anderen, zoals de beleidsbepaler(s).

Indien dit evenredig is aan de aard en omvang van de instelling, moet ook worden voorzien in een onafhankelijke auditfunctie. Voor de toepassing van de Wwft BES dient de auditfunctie de naleving van de Wwft BES door de dienstverlener, alsmede de uitoefening van de compliancefunctie, op onafhankelijke wijze te controleren.

¹ Zie hier de link naar de NRA BES 2021: <https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/3087/Cahier-2021-14-volledige-tekst.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

6 Cliëntenonderzoek (art. 2.2)

Ter voorkoming van betrokkenheid bij het witwassen van geld en het financieren van terrorisme voeren dienstverleners een cliëntenonderzoek uit ten aanzien van al zijn cliënten. De Wwft BES hanteert een open norm bij de verplichting tot het verrichten van het cliëntenonderzoek. Dat betekent dat de wet niet exact voorschrijft hoe een cliëntenonderzoek dient plaats te vinden, maar wel waartoe het onderzoek uiteindelijk moet leiden.

De dienstverlener neemt redelijke maatregelen om ervoor te zorgen dat de gegevens die zijn verzameld over de cliënt, uiteindelijk belanghebbende van de cliënt en vertegenwoordiger van de cliënt juist en volledig zijn en actueel gehouden worden (artikel 2.2, zesde lid (nieuw)). Een dienstverlener stemt het cliëntenonderzoek aantoonbaar af op de risicogevoeligheid voor witwassen of financieren van terrorisme en kijkt hierbij naar het type cliënt, zakelijk relatie, product of transactie (artikel 2.2, derde lid (nieuw)). Aantoonbaar houdt in dat alle informatie moet worden vastgelegd die nodig is om aan te kunnen tonen dat een cliëntenonderzoek is uitgevoerd. De dienstverlener moet eveneens kunnen aantonen op welke wijze de risico's op witwassen en financieren van terrorisme bij het cliëntenonderzoek zijn betrokken. Dienstverleners zijn verplicht een risicoprofiel op te stellen van elke cliënt waarmee zij een zakelijke relatie aangaan (artikel 2.5). De AFM verwacht van dienstverleners dat uit cliëntdossiers ook de onderbouwing blijkt waarom de cliënt een bepaald risicoprofiel heeft gekregen.

Wanneer er twijfel is of eerder verkregen gegevens waarheidsgetrouw of toereikend zijn, moet aanvullend cliëntenonderzoek worden verricht. Het is een dienstverlener verboden een zakelijke relatie aan te gaan of een transactie uit te voeren voor een cliënt indien hij geen cliëntenonderzoek heeft verricht of indien het cliëntenonderzoek niet heeft geleid tot het bedoelde resultaat (artikel 2.4, tweede lid).

Indien de dienstverlener reeds een zakelijke relatie met de cliënt heeft en de dienstverlener niet kan voldoen aan bepaalde vereisten van het cliëntenonderzoek, beëindigt de dienstverlener die zakelijke relatie (artikel 2.4, derde lid).

Welke stappen neemt u binnen het cliëntenonderzoek?

1. Is de identiteit van de klant geverifieerd? Dit moet gebeuren op basis van documenten die betrouwbaar zijn en afkomstig uit onafhankelijke bron.
2. Heeft u vastgesteld dat de persoon die de cliënt ten opzichte van u vertegenwoordigt daartoe bevoegd is? Heeft u de identiteit van de vertegenwoordiger geverifieerd?
3. Weet u wie een eigendomsbelang of zeggenschap heeft over de klant (de uiteindelijk belanghebbende)? Heeft u de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende geverifieerd?
4. Heeft u inzicht in eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de klant en begrijpt u deze?
5. Is het doel en de aard van de relatie vastgesteld? Bijvoorbeeld, weet u waarom de klant bij u komt en past de gevraagde dienstverlening bij de klant?
6. Heeft u gecontroleerd of de bron van de middelen die bij de dienst gebruikt worden uit legale bron afkomstig zijn?
7. Heeft u een risicoprofiel van de klant opgesteld waarbij rekening is gehouden met alle informatie die u verkregen heeft bij het onderzoek?
8. Verricht u een voortdurende controle op de zakelijke relatie met de cliënt en de uit te voeren transacties, waarbij u indien nodig onderzoek doet naar de bron van de middelen?

6.1 Vertrouwen op andere dienstverlener (art. 2.6)

In artikel 2.6 is geregeld dat dienstverleners onder voorwaarden kunnen uitgaan van cliëntenonderzoek dat door bepaalde andere dienstverleners is uitgevoerd. Een dienstverlener kan alleen afgaan op het cliëntenonderzoek dat uitgevoerd is door een andere dienstverlener als hij de relevante gegevens van de betreffende cliënt van die andere dienstverlener heeft ontvangen. Deze partij moet wel een aangewezen dienstverlener zijn die onder de Wwft BES valt.

Dit artikel ziet zowel op de situatie dat een dienstverlener voor een cliënt optreedt bij de ontvangende dienstverlener als op het geval waar een dienstverlener een cliënt aanbrengt bij een andere dienstverlener. Dit laatste zal zeker het geval zijn bij bemiddelaars in levensverzekeringen die cliënten bij bijvoorbeeld verzekeraars aanbrengen en vermogensbeheerders.

Indien de cliënt geïntroduceerd wordt door een andere dienstverlener, bijvoorbeeld een bemiddelaar, neemt de dienstverlener de cliëntenonderzoekgegevens van die andere dienstverlener over. Deze partij moet wel een aangewezen dienstverlener zijn die onder de Wwft BES valt. De introducerende dienstverlener kan een advocaat, notaris of kandidaat-notaris zijn die op de BES-eilanden is gevestigd; of een beleggingsinstelling, levensverzekeraar, bemiddelaar in levensverzekeringen, kredietinstelling of geldtransactiekantoor die beschikt over een vergunning op grond van de Wfm BES.

De cliëntenonderzoeksmaatregelen van de andere dienstverleners moeten van zodanige kwaliteit zijn dat hierop kan worden vertrouwd. De dienstverlener blijft namelijk altijd zelf verantwoordelijk voor het cliëntenonderzoek, ook als (een deel van) het onderzoek wordt overgenomen van een andere dienstverlener. De dienstverlener zal dus altijd zelf een risicobeoordeling van de cliënt moeten maken en de voortdurende controle uitvoeren (artikel 2.5).

6.2 Risico gebaseerd cliëntenonderzoek

Voor het aangaan van een zakelijke relatie of het verrichten van een transactie dient de dienstverlener een risicobeoordeling uit te voeren van de individuele cliënt. Belangrijk is dat de dienstverlener zich daarbij een duidelijk beeld vormt van de risico's die zijn verbonden aan de cliënt, de activiteiten, dienstverlening en transacties die worden uitgevoerd. Daartoe wordt onder meer een risicoprofiel opgesteld van de cliënt en wordt deze voortdurend actueel gehouden. De informatie ten behoeve van het actueel houden van het risicoprofiel wordt verzameld tijdens het onderhouden van de zakelijke relatie met de cliënt en de voor deze cliënt uit te voeren transacties. Daarnaast worden bronnen zoals de berichtgeving vanuit de Financial Action Task Force (**FATF**) en de Europese Unie (**EU**) met betrekking tot hoog risico jurisdicties daar waar relevant ook meegenomen in de bepaling van het risicoprofiel van cliënten.

Indien uit de risicobeoordeling volgt dat sprake is van een bewezen laag risico, kan worden volstaan met een vereenvoudigd cliëntenonderzoek (zie paragraaf 6.9). Indien blijkt dat sprake is van een hoog risico dan dient een verscherpt cliëntenonderzoek te worden uitgevoerd (zie paragraaf 6.10). In het geval geen sprake is van een bewezen laag of hoog risico, dan dient een dienstverlener cliëntenonderzoek uit te voeren conform artikel 2.2 (zie paragraaf 6.4 en verder). Het is aan de dienstverlener zelf om te bepalen welke diepgang van het onderzoek nodig is. Dat kan betekenen dat meer informatie moet worden verzameld.

6.3 Aanleiding en moment van het cliëntenonderzoek (art. 2.3, art. 2.4, art. 2.7)

Een dienstverlener verricht het cliëntenonderzoek indien hij in of vanuit de BES-eilanden een zakelijke relatie aangaat of een incidentele transactie verricht ten behoeve van een cliënt.

Ook moet het cliëntenonderzoek (opnieuw) worden uitgevoerd indien er indicaties zijn dat de cliënt betrokken is bij witwassen of het financieren van terrorisme; indien de dienstverlener twijfelt aan de betrouwbaarheid van eerder verkregen gegevens van de cliënt; of indien het risico van betrokkenheid van een bestaande cliënt bij witwassen of financieren van terrorisme daartoe aanleiding geeft.

De hoofdregel van artikel 2.4 is dat een dienstverlener het cliëntenonderzoek uitvoert voordat hij een incidentele transactie uitvoert of een zakelijke relatie aangaat. Artikel 2.7 geeft een mogelijkheid om het cliëntenonderzoek in een later stadium te voltooien indien dit noodzakelijk is om de dienstverlening niet te verstoren. Dit is alleen toegestaan indien sprake is van een aantoonbaar laag risico en het cliëntenonderzoek zo spoedig mogelijk na het eerste contact wordt voltooid.

6.4 Identificatie en verificatie (art. 2.2, tweede lid, onder a, art. 2.12)

Een cliënt is degene met wie een zakelijke relatie wordt aangegaan of die een transactie laat uitvoeren. Onder cliënt vallen, bij bemiddeling in levensverzekeringen als bedoeld in de Wfm BES, onder meer degene die de premie betaalt en ook degene aan wie de uitkering wordt gedaan. Denk hier bijvoorbeeld aan een bedrijf die voor zijn werknemers een collectieve levensverzekering afsluit. Het bedrijf betaalt de premie en moet dan worden beschouwd als cliënt. Bij uitkering dient te worden gekeken aan wie dit gebeurt. Meestal zijn dit de nabestaanden van de werknemer. Ook zij worden dan beschouwd als cliënt. De dienstverlener zal in het kader van het cliëntenonderzoek altijd de identiteit van een cliënt moeten verifiëren.

Artikel 2.12 gaat over de manier waarop de verificatie van de identiteit van de cliënt moet plaatsvinden. Hierbij is onderscheid gemaakt naar aard en herkomst van personen. De basisregel is dat de verificatie van de identiteit plaatsvindt aan de hand van documenten, gegevens of inlichtingen uit betrouwbare en onafhankelijke bron.

Documenten op basis waarvan de verificatie van de identiteit van **natuurlijke personen** kan plaatsvinden zijn:

- een van de volgende, in het land van uitgifte geldige documenten:
 - een rijbewijs;
 - een identiteitskaart;
 - een reisdocument of paspoort;
- het origineel van een geldige verblijfsvergunning, vergezeld van een geldig paspoort;
- een kopie van een geldige verblijfsvergunning, vergezeld van een kopie van een geldig paspoort en een verklaring van de bevoegde autoriteiten ter zake.

Voor de verificatie van de identiteit van een **rechtspersoon** opgericht naar het recht van een van de BES-eilanden die daar zijn zetel heeft of een buitenlandse rechtspersoon die op een van de BES-eilanden is gevestigd, kan de verificatie plaatsvinden aan de hand van de volgende documenten:

- een gewaarmerkt uittreksel uit het register van de Kamer van Koophandel en Nijverheid;
- een akte of verklaring, opgemaakt en afgegeven door een in de openbare lichamen gevestigde advocaat, notaris of kandidaat-notaris.

Voor de verificatie van de identiteit van een **buitenlandse rechtspersoon** die niet op een BES-eiland is gevestigd kan de verificatie plaatsvinden aan de hand van de volgende documenten:

- een gewaarmerkt uittreksel uit het register van een instelling vergelijkbaar met de Kamer van Koophandel en Nijverheid;
- een verklaring, afgegeven door een van de cliënt onafhankelijke functionaris, zoals een notaris of advocaat, uit het land van vestiging, die de betrouwbaarheid van deze verklaring op grond van de aard van zijn functie voldoende kan waarborgen.

In het uittreksel of deze verklaring moeten de volgende gegevens zijn opgenomen:

- **van de rechtspersoon:**
 - de rechtsvorm;
 - de statutaire naam;
 - de handelsnaam;
 - het volledige adres;
 - de plaats van vestiging;
 - land van zetel; en
 - indien de rechtspersoon bij een Kamer van Koophandel en Nijverheid, of soortgelijke instantie, is geregistreerd;
 - het registratienummer en het land of eilandgebied waarin een zodanige Kamer, of soortgelijke instantie, is ingesteld.
- **van alle gemachtigden en vertegenwoordigers:**
 - de naam;
 - de geboortedatum; en
 - het document aan de hand waarvan identificatie heeft plaatsgevonden.

Cliëntenonderzoek met betrekking tot buitenlandse rechtspersonen zou in de praktijk tot problemen kunnen leiden. In sommige landen bestaat namelijk geen (goed functionerend) handelsregister en ook het verkrijgen van een notariële akte is niet altijd of slechts met grote moeite mogelijk. Daarom is gekozen voor een flexibele benadering waarbij een dienstverlener de identiteit kan verifiëren aan de hand van in het internationale verkeer gebruikelijke documenten. Een dienstverlener zal zelf aan de toezichthouder moeten kunnen aantonen dat het gerechtvaardigd was om op bepaalde documenten te vertrouwen.

6.5 Uiteindelijk belanghebbende en eigendomsstructuur (art. 2.2, tweede lid, onder b)

Een onderdeel van het cliëntenonderzoek is het identificeren van de uiteindelijk belanghebbende en het nemen van adequate maatregelen om zijn identiteit te verifiëren. Indien de cliënt een rechtspersoon is, moet de dienstverlener redelijke maatregelen nemen om inzicht te verwerven in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de cliënt.

De uiteindelijk belanghebbende is de natuurlijke persoon die de uiteindelijke eigenaar is van of zeggenschap heeft over een cliënt, dan wel de natuurlijke persoon voor wiens rekening een transactie of activiteit wordt verricht. De twee criteria die van belang zijn om een persoon te kwalificeren als uiteindelijk belanghebbende betreffen het houden van het uiteindelijke eigendom of het hebben van de uiteindelijke zeggenschap in een cliënt, via het houden van aandelen, stemrechten, eigendomsbelang of andere middelen.

Een natuurlijke persoon moet als uiteindelijke belanghebbende worden aangemerkt indien die persoon:

- een directe dan wel indirecte formele zeggenschap heeft van meer dan 25%; of
- feitelijke zeggenschap kan uitoefenen.

In bepaalde specifieke gevallen kunnen de personen behorend tot het hoger leidinggevend personeel (bijvoorbeeld de bestuurders of vennoten) worden genoteerd als uiteindelijk belanghebbende(n) (de zogeheten "Pseudo-UBO"). Bijvoorbeeld als er op grond van aandelen, stemrecht of eigendom geen uiteindelijk belanghebbende te achterhalen is. Deze regeling garandeert dat voor iedere rechtspersoon een uiteindelijk belanghebbende kan worden geregistreerd. Het aanwijzen van het hoger leidinggevend personeel is een uiterste terugvaloptie en kan alleen na uitputting van alle mogelijke middelen om de uiteindelijk belanghebbende te achterhalen en op voorwaarde dat er geen gronden voor verdenking bestaan, dan wel indien er enige twijfel bestaat of de uiteindelijk belanghebbende inderdaad de uiteindelijke eigenaar is of zeggenschap heeft.

Voor de toepassing van het begrip moet onder 'hoger leidinggevend personeel' het gehele statutair bestuur van de cliënt worden verstaan dan wel alle vennoten van een personenvennootschap.

De identificatie van de uiteindelijke belanghebbende speelt een rol als de cliënt van de dienstverlener een juridische entiteit is. Het moet duidelijk zijn welke natuurlijke persoon – uiteindelijk – achter de juridische entiteit zit. De dienstverlener moet adequate maatregelen nemen om er zeker van te zijn dat de opgegeven identiteit van de uiteindelijk belanghebbende overeenstemt met de werkelijke identiteit alsmede wat de aard en omvang van het gehouden uiteindelijk belang is.

De dienstverlener moet zich in het kader van het cliëntenonderzoek altijd inspannen om de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende te verifiëren. Verificatie van de identiteit gebeurt met behulp van documenten, gegevens of inlichtingen uit betrouwbare bron, bijvoorbeeld een geldig paspoort, een geldige identiteitskaart of een geldig rijbewijs. De diepgang van de maatregelen om de identiteit te verifiëren mag worden afgestemd op het risico op witwassen en financieren van terrorisme van de specifieke zakelijke relatie of transactie. Dit betekent bijvoorbeeld dat bij een hoger risico, de dienstverlener de verificatie van de identiteit van de uiteindelijke belanghebbende baseert op gewaarmerkte documenten en informatie uit betrouwbare en onafhankelijke bron. Het uitsluitend navraag doen naar de uiteindelijke belanghebbende bij de cliënt is niet voldoende om de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende te verifiëren.

Bij vennootschapsstructuren is het uitgangspunt dat de dienstverlener de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de cliënt kent en deze ook begrijpt. Dit betekent bijvoorbeeld dat bij een ingewikkelde structuur bestaande uit vele ondernemingen, de dienstverlener meer inspanning verricht om deze (internationale) structuur van de cliënt te begrijpen dan voor een eenvoudige vennootschap met één aandeelhouder.

6.6 Vertegenwoordiger (art. 2.2, tweede lid, onder e en f)

De dienstverlener moet redelijke maatregelen nemen om te verifiëren of de cliënt voor zichzelf optreedt dan wel voor een derde. Ook moet de natuurlijke persoon die de cliënt vertegenwoordigt, worden geïdentificeerd en diens identiteit worden geverifieerd.

Van de natuurlijke persoon die zegt op te treden als vertegenwoordiger van een ander natuurlijk persoon of rechtspersoon, zal de dienstverlener moeten vaststellen in hoeverre die natuurlijke persoon bevoegd is die andere (rechts)persoon te vertegenwoordigen. Indien een natuurlijke persoon zegt indirect een rechtspersoon te vertegenwoordigen, dan dient de keten van vertegenwoordigingsbevoegdheid te worden vastgesteld. Dit is bijvoorbeeld het geval als een natuurlijke persoon aangeeft op te treden namens rechtspersoon A die op zijn beurt weer bestuurder is van rechtspersoon X.

In alle gevallen dient de vertegenwoordiger zich te identificeren bij de dienstverlener. De dienstverlener moet vervolgens de identiteit van de vertegenwoordiger verifiëren.

Waar een natuurlijke persoon aangeeft voor zichzelf te handelen, mag men hier normaal gesproken redelijkerwijs van uitgaan en aannemen dat dit zo is. Er zijn echter omstandigheden denkbaar waar dit niet zomaar kan worden aangenomen, bijvoorbeeld als er twijfel is of naderhand ontstaat of de cliënt werkelijk voor zichzelf handelt. Zulke twijfel kan bijvoorbeeld ontstaan als verschillende gegevens uit het cliëntenonderzoek moeilijk met elkaar te rijmen zijn. Als bijvoorbeeld de verklaring van de cliënt over de herkomst van middelen op het eerste gezicht niet logisch lijkt, dan is er aanleiding voor nader onderzoek.

Het is dan bijvoorbeeld mogelijk dat een cliënt die een natuurlijke persoon is, wordt gecontroleerd door een andere natuurlijke persoon, een zogeheten stromanconstructie. Hierbij worden personen ingezet om op eigen naam maar ten behoeve van (criminele) derden transacties te verrichten. Het feit dat een stroman wordt gebruikt, kan een reden zijn om als dienstverlener dit te melden als ongebruikelijke reactie bij de FIU-NL (zie hoofdstuk 8).

Als duidelijk is dat een cliënt ten behoeve van een andere persoon handelt en hier een bonafide verklaring voor is, dan kwalificeert deze andere persoon ook als cliënt en moet ook cliëntonderzoek naar deze persoon worden verricht.

6.7 Doel en beoogde aard (art. 2.2, tweede lid, onder c)

Bij het cliëntenonderzoek wordt ook informatie over het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie gevraagd. De beschikbare informatie met betrekking tot het doel en de aard van een zakelijke relatie draagt in belangrijke mate bij aan de risicobeoordeling van de cliënt.

Een deel van de benodigde informatie zal doorgaans naar voren komen tijdens het contact voorafgaand aan de zakelijke relatie. Ook uit de door de cliënt afgenomen diensten zal blijken wat het doel van de relatie is. Aanvullende vragen kunnen zich richten op het verkrijgen van helderheid over de afnemer van de dienst en de met de dienst gemoeide bedragen. Hierbij kunnen de volgende vragen gesteld worden: Waar komt de cliënt vandaan? Waarom komt de cliënt bij mij? Wat verwacht de cliënt van mij?

In het geval van bijvoorbeeld een internationale cliënt, of een cliënt die gebruik maakt van een complexe structuur, wordt onderzocht waarom deze cliënt gebruik maakt van dit soort structuren of waarom een buitenlandse cliënt gebruik wil maken van een dienstverlener op de BES-eilanden.

6.8 Bron van de middelen (art. 2.2, tweede lid, onder d)

Bij het cliëntenonderzoek wordt onderzoek gedaan naar de bron van de middelen die bij de zakelijke relatie of de transactie gebruikt worden. Concreet richt dit onderzoek zich op de bron van de middelen die worden aangewend ten behoeve van de transactie. Denk bij de bron van de middelen bijvoorbeeld uit salaris afkomstig uit arbeid, beleggingen of een erfenis. De bron van de middelen van de cliënt moet gemakkelijk kunnen worden verklaard en de verklaring moet plausibel zijn.

De dienstverlener maakt een op risico gebaseerde inschatting om vast te stellen hoe ver het onderzoek moet gaan. Zo wordt onderzoek gedaan naar hoe en wanneer een betaling is verricht, bijvoorbeeld of sprake is van een (grote) contante betaling, betaling van een derde of betaling door een niet-gelieerde buitenlandse (rechts)persoon. Het feit dat de gelden afkomstig zijn van een gereguleerde bank betekent niet dat de bron in orde is en dat zelf geen onderzoek meer hoeft te worden gedaan.

Om de plausibiliteit van de legale bron van de middelen vast te stellen, zijn de volgende combinaties van indicatoren relevant op basis waarvan de diepgang van het onderzoek naar de bron van de middelen wordt bepaald, onder andere:

- het bedrag dat met de transactie of dienst gemoeid is;
- de door de cliënt gegeven reden van de herkomst van de middelen;
- leeftijd en beroep of bedrijfsactiviteiten van de cliënt;
- land van herkomst of bestemming van de middelen; en
- de geleverde dienst.

6.9 Vereenvoudigd cliëntenonderzoek (art. 2.8 (nieuw))

Anders dan voorheen zijn in de huidige Wwft BES geen specifieke type cliënten of diensten meer aangewezen waarbij met een vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan worden volstaan. Een dienstverlener mag nog wel een vereenvoudigd cliëntenonderzoek verrichten, maar alleen indien de zakelijke relatie, transactie of cliënt naar zijn aard een laag risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengt.

Het cliëntenonderzoek kan in geen geval achterwege blijven, maar de intensiteit waarmee de cliëntenonderzoeksmaatregelen worden toegepast, wordt afgestemd op het risico dat met het type cliënt, product, dienst, transactie en leveringskanaal en met landen of geografische gebieden gepaard gaat. Een dienstverlener zal steeds van geval tot geval middels een risicobeoordeling voorafgaand aan het aangaan van een zakelijke relatie of transactie moeten beoordelen of sprake is van een laag risico. Indien sprake is van een bewezen laag risico, kan volstaan worden met het treffen van vereenvoudigde cliëntenonderzoeksmaatregelen. Hierbij houdt een dienstverlener ten minste rekening met de risicofactoren welke volgen uit artikel 7, tweede lid, Regeling Wwft BES, zoals bijvoorbeeld levensverzekeringsspolissen met een lage premie.

Het vereenvoudigd cliëntenonderzoek houdt in dat de dienstverlener aantoonbaar voldoende gegevens verzamelt om vast te kunnen stellen of volstaan kan worden met een vereenvoudigd cliëntenonderzoek. Daarnaast dient een dienstverlener redelijke maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat de verzamelde gegevens actueel zijn daadwerkelijk onderbouwen dat kan worden volstaan met vereenvoudigd cliëntenonderzoek. Het risico dat de cliënt met zich meebrengt kan namelijk veranderen gedurende de zakelijke relatie, doordat de cliënt bijvoorbeeld in een hoog risico land gaat wonen. Dan moet gekeken worden in hoeverre een cliëntenonderzoek moet worden verricht zoals volgt uit artikel 2.2 of een verscherpt cliëntenonderzoek zoals volgt uit artikel 2.10.

Indien de dienstverlener indicaties heeft dat de cliënt betrokken is bij witwassen of het financieren van terrorisme, dan kan niet volstaan worden met een vereenvoudigd cliëntenonderzoek en moet een cliëntenonderzoek worden uitgevoerd zoals volgt uit artikel 2.2 of een verscherpt cliëntenonderzoek zoals volgt uit artikel 2.10.

Tot slot zal een dienstverlener in het geval van cliënten waarbij vereenvoudigd cliëntenonderzoek is toegepast over voldoende gegevens moeten beschikken zodat zij in staat is om eventuele ongebruikelijke transacties bij de FIU-NL te melden.

Situatie lopende levensverzekeringen

Voor de inwerkingtreding van de huidige Wwft BES kon in bepaalde gevallen standaard worden volstaan met een vereenvoudigd cliëntenonderzoek, zoals in het geval van levensverzekeringen met een bepaald (eenmalig) premiebedrag. Dienstverleners dienen voor reeds bestaande cliënten na te gaan of de dossiers aan de vereisten van de huidige Wwft BES voldoen. In geval van het vereenvoudigd cliëntenonderzoek dient de dienstverlener na te gaan of dit nog steeds is toegestaan. Dit houdt in dat de dienstverlener aanvullende

maatregelen moet treffen om de kennis over de cliënten en uiteindelijk belanghebbenden te vergroten om vast te stellen in hoeverre sprake is van een laag risico op witwassen of het financieren van terrorisme. In bepaalde gevallen zal mogelijk niet meer volstaan kunnen worden met een vereenvoudigd cliëntenonderzoek en zal een herbeoordeling van het cliëntdossier leiden tot aanvullende werkzaamheden en aanvullend cliëntenonderzoek. In de gevallen waar volgens de dienstverlener nog wel volstaan kan worden met een vereenvoudigd cliëntenonderzoek verwacht de AFM dat dit aantoonbaar is vastgelegd in het cliëntdossier.

6.10 Verscherpt cliëntenonderzoek (art. 2.10)

Een dienstverlener moet in geval van een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme verscherpt cliëntenonderzoek verrichten. Het verscherpt cliëntenonderzoek dient te worden verricht indien een zakelijke relatie of transactie naar haar aard een hoger risico vertegenwoordigt en wanneer het land waar de cliënt woonachtig of gevestigd is of zijn zetel heeft een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengt. Met betrekking tot hoogrisico landen, kan de dienstverlener gebruik maken van deze openbare bronnen.

Links naar relevante websites met bronnen van hoogrisico landen

- Europese regelgeving: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>
- EU informatie over AML/CFT inclusief over hoogrisico landen: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/anti-money-laundering-and-counter-terrorist-financing_en
- FATF hoogrisico landen: <http://www.fatf-gafi.org/countries/#high-risk>
- EU non-cooperative tax jurisdictions: https://ec.europa.eu/taxation_customs/tax-common-eu-list_en
- EU sanctielanden: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>
- VN sancties: <https://www.un.org/sc/suborg/en/sanctions/information>
- Transparency International: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017

Het is aan de dienstverlener zelf om te bepalen voor welke transacties en zakelijke relaties het verscherpt cliëntenonderzoek moet worden toegepast. Op basis van een risicobeoordeling voorafgaand aan het aangaan van een zakelijke relatie of het verrichten van een transactie, wordt vastgesteld of dat hoger risico zich manifesteert of zou kunnen manifesteren. Bij het bepalen van de risico's houdt de dienstverlener ten minste rekening met de risicofactoren welke volgen uit artikel 7, derde lid, Regeling Wwft BES.

Naast het uitvoeren van het cliëntenonderzoek uit artikel 2.2, eerste lid, (zie paragraaf 6.4 e.v.) wordt bij het verscherpte cliëntenonderzoek nog aanvullend en meer uitgebreid cliëntenonderzoek gedaan. Daarbij wordt aanvullende informatie opgevraagd over onder andere:

- de herkomst van de middelen van de cliënt of eventueel de uiteindelijk belanghebbende;
- de reden voor de organisatiestructuur (in het geval van een rechtspersoon);
- de onderliggende reden voor de dienstverlening.

Waar relevant wordt de cliënt gevraagd informatie uit betrouwbare en onafhankelijke bron aan te leveren. Dit kan onder andere de volgende informatie zijn:

- eigendomsakten;
- verkoopakten;
- jaarrekeningen;
- financiële informatie, zoals bijvoorbeeld salarisstroken;
- informatie van de Belastingdienst;
- informatie uit handelsregisters of andere registers.

Ook zal een uitgebreider onderzoek via internet en andere open bronnen of het bevragen van collega's uit het land van herkomst van de cliënt plaatsvinden.

Enkele risicoverhogende factoren die zich bij bemiddelaars in levensverzekeringen kunnen voordoen, zijn (niet limitatief):

- de dienstverlener wordt geconfronteerd met de omstandigheid dat de polis van de levensverzekering niet op naam van de werkelijke rechthebbende wordt gesteld;
- de dienstverlener ondervindt problemen met het identificeren van de werkelijke rechthebbende en/of constateert onregelmatigheden bij de tenaamstelling van de polis;
- de cliënt doet bij de dienstverlener navraag naar een afwijkende manier om de premie te betalen;
- een eenmalig grote storting op een polis waarbij de bron van de middelen onduidelijk is;
- de premie wordt betaald door een derde partij die geen duidelijke relatie lijkt te hebben met de cliënt;
- in het geval de polis wordt afgesloten ter vestiging van een hypothecaire geldlening: een groot verschil in de aankoopsom van het vastgoed in vergelijking met het bedrag genoemd in het taxatierapport.

Bij beleggingsmaatschappijen en vermogensbeheerders kunnen de volgende risicoverhogende factoren aan de orde komen (niet limitatief):

- de mogelijkheid om betalingen aan derden te doen waarbij een beleggingsrekening als betaalrekening wordt gebruikt;
- het regelmatig wijzigen van de betalingsgegevens op verzoek van de cliënt;
- er ontbreekt een economisch doel voor de beleggingen;
- er wordt verlies geleden met de beleggingen wat cliënt onverschillig laat;
- de cliënt wil op de lange termijn investeren, maar wil na een korte periode de investering weer verkopen, zonder economische rationale en in het bijzonder indien er sprake is van grote verliezen of hoge transactiekosten.

6.10.1 Cliënt die niet fysiek aanwezig is (art. 2.10, tweede lid)

Indien een cliënt niet aanwezig is voor de verificatie van de identiteit, moet de dienstverlener extra maatregelen nemen om het hogere risico te compenseren. Dit kan bijvoorbeeld doordat de dienstverlener aanvullende documenten, gegevens of informatie opvraagt om de identiteit van de cliënt te verifiëren. Het gaat om documentatie in aanvulling op het identiteitsbewijs. Het kan ook gaan om een combinatie van verschillende documenten. Gedacht kan worden aan combinaties van bankafschriften, gas- en elektriciteitsrekeningen, salarisstroken, en/of arbeidsovereenkomsten.

Bij documenten die niet afkomstig zijn van overheidsinstanties of rechterlijke instanties, zal de dienstverlener zich moeten afvragen of de documenten voldoende betrouwbaar zijn. Dergelijke documenten zullen op zichzelf veelal onvoldoende zijn om de identiteit op een adequate wijze te verifiëren. Ook zal de dienstverlener de overgelegde documenten moeten beoordelen op echtheid. Dienstverleners zouden bijvoorbeeld de cliënt kunnen vragen kopieën van de documenten te laten certificeren door een notaris of advocaat.

De 'naam-nummer controle' zoals beschreven in artikel 2.10, tweede lid, onderdeel c, is een veel gebruikte methode om de identiteit van de cliënt te verifiëren. Omdat echter op grond van artikel 2.4 de identiteit van de cliënt moet worden geverifieerd voordat de zakelijke relatie wordt aangegaan, dient de dienstverlener ervoor te zorgen dat de eerste betaling ten behoeve van de 'naam-nummer controle' voorafgaat aan of samenvalt met het begin van de zakelijke relatie en de diensten die de cliënt afneemt. De eerste betaling moet afkomstig zijn van een rekening die op naam van de cliënt staat bij een bank in de landen van het Koninkrijk der Nederlanden, de Verenigde Staten van Amerika of Canada.

6.10.2 PEP (art. 2.10, derde lid (nieuw))

Een verhoogd risico waarvoor aanvullende maatregelen genomen moeten worden, is ook aan de orde indien een cliënt (of een uiteindelijk belanghebbende) een PEP (politically exposed person) is. Een PEP kan, anders dan voorheen, ook woonachtig zijn op een van de BES-eilanden (binnenlandse PEP). Indien een cliënt of een uiteindelijk belanghebbende van een cliënt een PEP is die niet op de BES-eilanden woont, dan is sprake van een buitenlandse PEP. Zowel de NRA BES als het Veiligheidsbeeld BES waarschuwen voor de negatieve effecten van (politieke) corruptie in Caribisch Nederland, met name op Bonaire en Sint-Eustatius. De risico's op kwalijke conflicterende belangen worden het grootst geacht bij overheidsfunctionarissen, bestuurders en politici. In Caribisch Nederland werken politici veelal parttime. Naast hun politieke functie vervullen zij ook vaak een functie in het bedrijfsleven en/of hebben zij een andere publieke functie. Hierdoor is er grote overlap tussen de economische en politieke elite in Caribisch Nederland. Dit creëert extra kwetsbaarheid voor belangenconflicten.

De limitatieve lijst met PEP's is uit de wet gehaald. Dit houdt in dat de dienstverlener zelf dient na te gaan wanneer iemand kwalificeert als een PEP. Dit moet ook opgenomen worden in het beleid en procedures van de dienstverlener. Het is mogelijk dat een dienstverlener de eerder geldende limitatieve lijst mede gebruikt, maar een dienstverlener kan zich hier niet enkel meer toe beperken. Daarnaast dient een dienstverlener na te gaan welke personen met bepaalde functies moeten worden aangemerkt als binnenlandse PEP, zoals bijvoorbeeld de gezaghebber, gedeputeerden of personen die actief zijn in de lokale politiek. Ook de directe familieleden of naaste geassocieerden van de PEP's moeten als PEP worden beschouwd. In het geval van familie en naaste geassocieerden kan het ook gaan om personen die (anders dan de PEP zelf) geen openbare bekendheid hebben.

Als directe familieleden worden aangemerkt:

- de echtgenoot of echtgenote;
- een partner die naar nationaal recht als gelijkwaardig met een echtgenoot of echtgenote wordt aangemerkt;
- de kinderen en hun echtgenoten of partners;
- de ouders.

Als naaste geassocieerde wordt aangemerkt:

- een natuurlijke persoon van wie bekend is, dat deze met een persoon die een prominente publieke functie bekleedt of heeft bekleed de gezamenlijke uiteindelijke begunstigde is van juridische entiteiten of juridische constructies of met die persoon andere nauwe zakelijke relaties heeft;
- een natuurlijke persoon die de enige begunstigde is van een juridische entiteit of juridische constructie waarvan bekend is, dat deze is opgezet ten behoeve van de feitelijke begunstiging van een persoon die een prominente publieke functie bekleedt of heeft bekleed.

Dienstverleners dienen over op risico gebaseerde procedures te beschikken om te bepalen of een cliënt (maar in principe ook een uiteindelijk belanghebbende) een PEP is. Om uit te maken of iemand een PEP is, kan een dienstverlener openbare bronnen raadplegen (zoals het internet) of informatie inwinnen bij een instelling in het land waar de desbetreffende cliënt (of uiteindelijk belanghebbende) vandaan komt. De FATF schrijft voor dat naar buitenlandse PEP's standaard meer onderzoek moet worden gedaan.

De beslissing om een zakelijke relatie aan te gaan met een PEP moet worden genomen of goedgekeurd door het management van de dienstverlener of personen die door de dienstverlener daartoe gemachtigd zijn. Verder moet de dienstverlener nagaan wat de bron van het vermogen van de PEP is en ook van de middelen die gebruikt worden bij de specifieke transactie of zakelijke relatie. Daarnaast moet de dienstverlener doorlopend toezicht houden op de zakelijke relatie met de PEP om te zien of die, in het licht van eventuele witwas- en terrorismefinancieringsrisico's, nog voortgezet kan worden. Als een bestaande cliënt (of uiteindelijk belanghebbende) een PEP wordt of blijkt te zijn gedurende de relatie, ligt het in de rede dat de dienstverlener er voor zorgt dat zij binnen een redelijke termijn met betrekking tot die relatie aan de strengere eisen die voor PEP's gelden voldoet.

Geen enkele methode kan voorkomen dat een dienstverlener soms, ondanks redelijke en adequate maatregelen, een PEP niet (meteen) als zodanig herkent. In lijn met de risico gebaseerde benadering is ook met betrekking tot PEP's van belang dat een dienstverlener redelijke inspanningen onderneemt om een PEP te herkennen en te identificeren. Bepalend voor de vraag of conform de wettelijke verplichtingen is gehandeld, is de kwaliteit van het ontwikkelde beleid met betrekking tot PEP's en de uitvoering daarvan die blijkt uit de vastlegging in cliëntendossiers.

Mocht de cliënt of de uiteindelijk belanghebbende van de cliënt geen PEP meer zijn, dan worden de verscherpte maatregelen in ieder geval nog 12 maanden toegepast. Het past binnen de risico gebaseerde benadering om de maatregelen ook daarna toe te passen totdat deze cliënt of uiteindelijk belanghebbende geen hoger risico meer vormt. Risicofactoren die hierbij worden bekeken zijn het type functie dat voorheen door PEP werd bekleed en de mate van invloed die deze persoon na het bekleeden van een politiek prominente functie nog kan uitoefenen.

6.11 Risicobeoordeling van de cliënt (art. 2.2, tweede lid, onder d, jo. art. 2.5 (nieuw))

Dienstverleners zijn verplicht een risicoprofiel op te stellen van elke cliënt waarmee zij een zakelijke relatie aangaan (artikel 2.5). Bij het cliëntenonderzoek wordt daartoe zoveel informatie ingewonnen dat alle relevante risicofactoren zijn geïdentificeerd en een totaalbeeld van het aan een bepaalde zakelijke relatie of transactie verbonden risico kan worden verkregen.

Een dienstverlener dient bij het bepalen van het risicoprofiel van de cliënt ten minste rekening te houden met de risicofactoren die volgen uit artikel 7, eerste lid, Regeling Wwft, te weten:

- 1 het doel van een rekening of een relatie;
- 2 de omvang van de activa die door een cliënt worden gedeponereerd of de omvang van de gesloten transacties;
- 3 de regelmaat of de duur van de zakelijke relatie.

Aan de risicofactoren kan een verschillend gewicht worden toegekend, afhankelijk van hun relatieve belang. Aan de hand van de tijdens het cliëntenonderzoek verzamelde informatie wordt vervolgens een risicoprofiel van de cliënt opgesteld. Hierbij worden alle elementen van het cliëntenonderzoek meegewogen. Bij de risicobeoordeling worden ook factoren meegewogen als de bedrijfsactiviteiten of het beroep van de cliënt, het woonland of land van vestiging van de cliënt en de uiteindelijk belanghebbende, de reden van de gevraagde diensten, en de bron van de middelen. Op basis van openbare bronnen moet bij elke cliënt worden bekeken of er zich in de afgelopen jaren negatieve berichtgeving over de cliënt, de uiteindelijk belanghebbende van de cliënt of de vertegenwoordiger heeft voorgedaan.

Op basis van de risicobeoordeling kunnen cliënten ingedeeld worden in bijvoorbeeld de risicoprofielen 'laag', 'normaal' en 'hoog'.

Welke informatie neemt u mee bij het opstellen van een risicoprofiel van de klant?

- Weet u wie de klant is? Wat zijn de (bedrijfs)activiteiten van de klant?
- Heeft u gecontroleerd wie de uiteindelijk belanghebbende is?
- Op welke wijze is de klant bij u gekomen? Is deze door een derde geïntroduceerd?
- Begrijpt u de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van klant?
- Kent u het doel en aard van de relatie? Weet u waarom de klant bij u komt en past de gevraagde dienstverlening bij de klant?
- Is de bron van de middelen plausibel?
- Heeft u van de klant, vertegenwoordiger en de uiteindelijk belanghebbende gecontroleerd of er negatieve berichtgeving is?
- Heeft u gecontroleerd of de klant, vertegenwoordiger of uiteindelijk belanghebbende een PEP is of op een sanctielijst staat?
- Komt de klant of de uiteindelijk belanghebbende uit een hoogrisicoland?
- Was het eenvoudig om alle informatie over de klant te verkrijgen?

7 Voortdurende controle (art. 2.2, tweede lid, onderdeel d, art. 2.5)

Artikel 2.2, tweede lid, onderdeel d, strekt ertoe dat de dienstverlener periodiek toetst of de cliënt nog voldoet aan het risicoprofiel, zoals dat is opgesteld bij aanvang van de dienstverlening. De dienstverlener oefent een voortdurende controle uit op de zakelijke relatie en de tijdens de duur van deze relatie verrichte transacties. Op deze manier wordt verzekerd dat de transacties overeenkomen met de kennis die de dienstverlener heeft van de cliënt en diens risicoprofiel en kunnen ongebruikelijke transacties worden opgemerkt. Dienstverleners kunnen immers alleen ongebruikelijke transacties opmerken als ze een goed beeld hebben van de betreffende cliënt. Indien uit bepaalde transacties blijkt dat de cliënt afwijkt van het profiel, dient de dienstverlener na te gaan welke risico's dit oplevert en of het risicoprofiel van de cliënt hierop moet worden aangepast.

Afhankelijk van de risicoclassificatie van de cliënt, opgesteld door de dienstverlener, moet periodiek worden bekeken of de cliënt nog voldoet aan dat opgestelde risicoprofiel. Er wordt bij de periodieke controle gekeken of externe signalen aanleiding zouden kunnen vormen voor een wijziging in het risicoprofiel van de cliënt, zoals bijvoorbeeld negatieve berichtgeving in de media over de cliënt of afwijkende transacties. Daarnaast worden ook de gegevens die bij het cliëntenonderzoek zijn verzameld actueel gehouden. Deze verplichting ziet op het actueel houden van gegevens, niet op het vervangen van (afschriften van) documenten. Zo hoeft een kopie van een identiteitsbewijs niet te worden vervangen wanneer de geldigheidsduur van het identiteitsbewijs is verlopen. Het gaat om het actueel houden van gegevens die kunnen wijzigen, zoals bijvoorbeeld iemand zijn vestigingsland of bedrijfsactiviteiten.

De transacties van en diensten aan de cliënt worden voortdurend gemonitord. Indien uit bepaalde transacties blijkt dat deze niet passen binnen het opgestelde risicoprofiel, wordt nagegaan welke risico's dit oplevert. Ook worden alle complexe en ongebruikelijk grote transacties en alle ongebruikelijke transactiepatronen die geen duidelijk economisch of rechtmatig doel hebben onderzocht. Indien zich dergelijke transacties voordoen, wordt de gehele zakelijke relatie met de cliënt aan een verscherpte controle onderworpen. Dat houdt in dat ook eerdere diensten en transacties nogmaals goed bekeken moeten worden.

Het monitoren van de relatie met de cliënt en de transacties van de cliënt kan worden afgestemd op het soort relatie met en het risicoprofiel van de relatie. Per sector en per product kan dit verschillend zijn. Zo kan bijvoorbeeld voor levensverzekeringsproducten gedacht worden aan één controlemoment per jaar, bijvoorbeeld bij de betaling van (jaarlijkse) premies, en controlemomenten bij wijzigingen in de polis of de begunstiging.

8 Melden ongebruikelijke transacties (art. 3.5)

Een ander belangrijk aspect van de Wwft BES is de verplichting tot het melden van ongebruikelijke transacties. De dienstverlener onderzoekt (voorgenomen) transacties of deze ongebruikelijk kunnen zijn om te voorkomen dat zij meewerkt aan het witwassen van geld. Of een transactie als ongebruikelijk moet worden aangemerkt, wordt aan de hand van de op grond van de Wwft BES opgestelde indicatorenlijsten bepaald. Deze indicatorenlijst is met de komst van de herziene Wwft BES aangepast, zie bijlage A van de Regeling Wwft BES. Zodra een transactie voldoet aan een of meerdere indicatoren dan dient de dienstverlener de transactie direct te melden aan de FIU-NL.

Ook moet een zakelijke relatie worden gemeld bij de FIU-NL indien het cliëntenonderzoek niet tot het beoogde resultaat heeft geleid of indien de zakelijke relatie wordt beëindigd omdat niet kan worden voldaan aan de vereisten van het cliëntenonderzoek én er tevens indicaties zijn dat de desbetreffende cliënt betrokken is bij witwassen of het financieren van terrorisme.

Het is belangrijk om te vermelden dat de dienstverleners en de personen werkzaam voor de dienstverlener verplicht zijn geheim te houden dat een melding is gedaan en dat, indien van toepassing, de FIU-NL om aanvullende informatie heeft gevraagd. Het is strafbaar om betrokkenen bij de gemelde transactie of derden te informeren dat een melding is gedaan.

Melding van ongebruikelijke transacties dient op grond van artikel 3.5, eerste lid, direct plaats te vinden nadat het ongebruikelijke karakter van de transactie bekend is geworden bij de dienstverlener. In deze formulering wordt rekening gehouden met de situatie waarin de dienstverlener pas na langere tijd het ongebruikelijke karakter van een transactie ontdekt. Het is immers voorstelbaar dat naar aanleiding van een tweede of derde transactie van een cliënt, de dienstverlener tot het vermoeden komt dat de handelswijze van de cliënt mogelijk samenhangt met witwassen of het financieren van terrorisme. Dan pas zal de eerder verrichte transactie ook in een ander daglicht komen te staan en dient deze (alsnog) direct te worden gemeld. Dit doet zich natuurlijk niet voor bij transacties die op grond van een objectieve indicator moeten worden gemeld. Daarbij geeft het feit dat de transactie valt binnen de in de indicator geschetste situatie direct aanleiding tot melding. Op de website van de FIU-NL is uitgelegd welke stappen u moet nemen om u te registreren als melder bij de FIU-NL. De AFM raadt u aan dit alvast te doen, zodat wanneer sprake is van een ongebruikelijke transactie, u direct over kunt gaan tot het doen van de melding hiervan.

Voorbeeld van een ongebruikelijke transactie

Het gaat hier om een overlijdensrisicoverzekering die wordt afgesloten via een bemiddelaar in levensverzekeringen ter vestiging van een hypothecaire lening.

De verkoopsom van het betreffende pand bedraagt USD 150.000. De taxateur heeft een hogere marktwaarde bepaald voor dit pand, namelijk USD 380.000. Naar aanleiding van dit grote verschil laat de betreffende bemiddelaar een andere taxateur nog een taxatie uitvoeren. Ook deze keer komt de marktwaarde veel hoger uit (in de buurt van de eerste taxatiewaarde) dan de verkoopsom. De bemiddelaar doet vervolgens navraag bij de cliënt over het verschil tussen de verkoopprijs en de marktwaarde. Als verklaring geeft de cliënt aan dat het een oude buitenlandse vrouw betreft die snel van het huis af wil. De bemiddelaar vindt de verklaring voor het prijsverschil niet verklaarbaar.

Dit is een voorbeeld van een ongebruikelijke transactie die gemeld moet worden bij de FIU-Nederland, direct nadat het ongebruikelijke karakter van de transactie bekend wordt bij de dienstverlener. In dit geval is dat het moment waarop de cliënt met de ongeloofwaardige verklaring komt.

Andere voorbeelden van mogelijke ongebruikelijke transacties voor bemiddelaars in levensverzekeringen

NB: Er zijn geen bedragen genoemd omdat deze door een dienstverlener aan de hand van een eigen analyse moeten worden vastgesteld.

- Eenmalige hoge initiële storting of hoge bijstorting op polis.
- Premiebetalingen uit een land aangemerkt als hoog risico land.
- Verhuizing van een op een BES-eiland gevestigde of woonachtige verzekeringnemer, begunstigde of premiebetaler naar een land aangemerkt als hoog risico land.
- Afgkochte (koopsom)polissen die korter dan 3 jaar hebben gelopen, met een afkoopsom van [USD xx] of meer én afkoopsom bedraagt 50% of meer van de som van betaalde premies.
- De verzekeringnemer, begunstigde of premiebetaler is een buitenlandse rechtspersoon of een natuurlijk persoon die niet op een BES-eiland woonachtig of gevestigd is.
- Eenmalig uitkeringen van [USD xx] of meer.
- Periodieke uitkeringen op jaarbasis van [USD xx] of meer.
- Premierestitutie koopsom (niet zijnde verzekerde uitkering van premierestitutie) van [USD xx] of meer.
- Polissen die binnen de wettelijke opzegtermijn (30 dagen) worden opgezegd en waarbij sprake is van premiestorting of premierestitutie van [USD xx] of meer.
- Verpandingen of beleningen van de verzekering voor een bedrag van [USD xx] of meer, anders dan ten behoeve van een hypothecaire geldlening.

9 Overige vereisten

9.1 Opleiding (art. 3.12 (nieuw))

Een dienstverlener moet ervoor zorgen dat zijn werknemers, voor zover relevant voor de uitoefening van hun taken, bekend zijn met de bepalingen van de Wwft BES en periodiek opleidingen volgen die hen in staat stellen een ongebruikelijke transactie te herkennen en een cliëntenonderzoek goed en volledig uit te voeren. In aanvulling op het voorgaande moeten nu ook dagelijks beleidsbepalers, voor zover relevant voor de uitoefening van hun taken periodiek een opleiding volgen. Het volgen van een opleiding over de Wwft BES kan worden afgestemd op de risico's en de aard en omvang van de dienstverlener. Dat kan betekenen dat de werknemers van een dienstverlener waar slechts een paar mensen werken en die uitsluitend binnen Caribisch Nederland diensten aanbiedt, een minder intensieve opleiding Wwft BES hoeven te volgen dan de bijvoorbeeld dertig werknemers van een dienstverlener die ook buiten Caribisch Nederland diensten aanbiedt.

9.2 Registreren en bewaren van gegevens van een cliëntenonderzoek (art. 2.13)

Het vastleggen van de gegevens van de cliënt en de dienst is een belangrijke verplichting uit de Wwft BES. De gegevens uit het cliëntenonderzoek en de dienstverlening moeten goed worden vastgelegd om deze te kunnen verstrekken aan de FIU-NL wanneer een melding wordt verricht, of wanneer moet worden voldaan aan een verzoek van de toezichthouder, de FIU-NL of een opsporingsinstantie.

Alle gegevens en documenten die zijn gebruikt voor het cliëntenonderzoek worden zo vastgelegd dat de informatie opvraagbaar is (intern, maar ook voor derden). Om op een efficiënte wijze te voldoen aan de verplichting tot het vastleggen van identiteitsgegevens kan een afschrift van het document aan de hand waarvan de identificatie heeft plaats gevonden, worden vastgelegd. Als dat niet mogelijk is worden de gegevens van het document, aan de hand waarvan de identiteit is geverifieerd, vastgelegd. Dat zijn de aard, het nummer en de datum en plaats van uitgifte van het document. Daarnaast moet de naam, het adres en de woonplaats dan wel plaats van vestiging van de cliënt en de aard van de dienst worden vastgelegd. Deze informatie moet ook worden vastgelegd voor uiteindelijk belanghebbenden, vertegenwoordigers, degene op wiens naam een uitbetaling of transactie wordt verricht, en op wiens naam een rekening wordt gesteld, in het geval die er zijn.

De gegevens worden tot vijf jaar na de beëindiging van de zakelijke relatie of het uitvoeren van de transactie op toegankelijke wijze bewaard. Hetzelfde geldt voor de gegevens met betrekking tot de melding van een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie. De gegevens die bij de melding worden meegestuurd en de ontvangstbevestiging van de FIU-NL, worden gedurende vijf jaar na het doen van de melding bewaard, op zodanige wijze dat de desbetreffende transactie reconstrueerbaar is (artikel 3.5, derde lid).

10 Sanctieregelgeving (art. 3.13)

Internationaal en nationaal worden politieke, economische, financiële en andere sancties opgelegd aan landen en jurisdicties, groeperingen, entiteiten en (rechts)personen. Voorbeelden zijn: Noord-Korea voor wat betreft de proliferatie van kernwapens en Al-Qa'ida en de Taliban vanwege hun terroristische activiteiten. De voornaamste internationale sancties die van belang zijn voor de BES-eilanden zijn de sancties die door de EU, vaak in navolging van de Verenigde Naties, worden vastgesteld. Deze EU-sancties hebben rechtstreekse werking voor alle ingezetenen van de BES-eilanden. Financiële ondernemingen dienen op grond van deze EU-sanctieregelingen en de Sanctieregeling BES de nodige maatregelen te treffen om te voorkomen dat zij (inter)nationale sancties schenden.

Veelal bestaan de sancties uit een verbod om financiële diensten te verlenen aan gesanctioneerde (rechts)personen en entiteiten en een gebod om aanwezige tegoeden van deze partijen te bevriezen. De gesanctioneerde personen staan voor zover zij door de EU zijn aangewezen op de EU sanctielijsten.

Het is in ieder geval verplicht om de VN, EU en Nederlandse sanctielijst te controleren. Gezien het feit dat de BES-eilanden geografisch gezien dicht bij Amerika liggen, is het aan te raden om ook de OFAC-sanctielijsten van de VS te screenen.

Naast internationale sancties komt het ook voor dat de Nederlandse overheid nationale sancties afkondigt die voor Nederland, inclusief de BES-eilanden gelden.

Links naar website met informatie over sancties

- EU sanctielijsten: https://eeas.europa.eu/topics/sanctions-policy/8442/consolidated-list-of-sanctions_en
- EU sanctielanden en EU sanctieverordeningen: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>
- VN sanctielijsten: <https://www.un.org/sc/suborg/en/sanctions/un-sc-consolidated-list>
- Nederlandse sanctielijst: www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/08/27/nationale-terrorisraelijst
- OFAC sanctielijsten: www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Pages/default.aspx

10.1 Verplichtingen financiële ondernemingen

Artikel 3.13 voorziet voor financiële ondernemingen in een meldplicht gerelateerd aan de Sanctiewet 1977 en de Sanctieregeling BES. Financiële ondernemingen moeten maatregelen treffen om de bepalingen van de sanctieregelgeving na te leven. De te treffen maatregelen dienen ten minste te zien op een adequate controle van de administratie op het identificeren van relaties die overeenkomen met (rechts)personen en entiteiten als bedoeld in de sanctieregelgeving met het oog op het bevriezen van financiële middelen van die relatie en het voorkomen van het ter beschikking stellen van financiële middelen of diensten aan die relatie.

Onder de term 'relatie' wordt verstaan eenieder die betrokken is bij een financiële dienst of een financiële transactie. Hiermee worden onder meer bedoeld de cliënten van een dienstverlener, de begunstigden van een transactie of product, de uiteindelijk belanghebbende van financiële middelen, en de wederpartij bij een financiële transactie of product. De dienstverlener dient zich er rekenschap van te geven dat ook gemachtigden toegang kunnen hebben tot rekeningen en/of financiële middelen.

Indien sprake is van een overeenkomst tussen een relatie van de dienstverlener en een (rechts)persoon of entiteit die voorkomt in de sanctieregelingen (een zogenoemde 'hit'), dan bevestert de dienstverlener de aanwezige tegoeden van deze relatie direct, onthoudt zij zich van verdere dienstverlening en meldt zij dit onverwijld aan **De Nederlandsche Bank (DNB)**. Daartoe wordt gebruik gemaakt van het daarvoor vastgestelde [Meldformat](#).

Anders dan meldingen van ongebruikelijke transacties moeten deze meldingen worden gedaan aan DNB. De meldplicht van dit artikel ziet op tegoeden die op grond van de sanctieregelgeving bevroren moeten worden.

Met het verstrekken van gegevens wordt minimaal bedoeld het overleggen van gegevens over de identiteit van de relatie die uit hoofde van de naleving van deze wet zijn vastgelegd, een opgave van de omvang van het bevroren saldo, een opgave van het nummer van de geld-, effecten- of beleggersrekening alsmede, voor zover van toepassing een korte beschrijving van de precieze aard van de relatie en een opgave van naam, adres en telefoonnummer van de contactpersoon binnen de dienstverlener. Tevens dient te worden aangegeven op basis van welke sanctieregeling gehandeld is.

Om te waarborgen dat relevante informatie over de gemelde relatie beschikbaar blijft bij een dienstverlener moeten naast de gegevens van de melding ook de rekening- en transactiegegevens betreffende die relatie bewaard blijven. De bewaarplicht impliceert tevens het bewaren van gegevens als gevolg van eventuele mutaties in de gegevens omdat een uitzondering van toepassing is uit hoofde van de sanctieregelgeving. Een voorbeeld van een uitzondering is een ontheffing of machtiging die is verleend om een mutatie op de betreffende rekening te verrichten. Deze bepaling ziet alleen op rekening- en transactiegegevens van relaties die overeenkomen met een (rechts)persoon of entiteit, genoemd in de sanctieregelgeving.

DNB kan informatie opvragen bij een dienstverlener betreffende de naleving van dit artikel. Deze bevoegdheid doet niet af aan de bevoegdheden die ingevolge hoofdstuk 5 zijn toegekend aan de AFM met betrekking tot de overige eisen van de Wwft BES.

Dit houdt bijvoorbeeld in dat DNB altijd bij een dienstverlener kan informeren naar bevroren financiële middelen en transacties die hebben plaatsgevonden. Dergelijke verzoeken kunnen gedaan worden gedurende de van kracht zijnde sanctieregelgeving maar ook daarna. Immers, na het intrekken of buitenwerking stellen van een bepaalde sanctiemaatregel zal veelal de balans opgemaakt moeten worden van bijvoorbeeld de hoeveelheid bevroren financiële middelen op internationaal niveau. Dat maakt het nodig om als dienstverlener in staat te zijn informatie over de bevroren financiële middelen, inclusief transactiegegevens, te kunnen verstrekken aan DNB, tot vijf jaar nadat een sanctieregeling niet meer van kracht is of buiten werking is gesteld.

Autoriteit Financiële markten

Postbus 11723 | 1001 GS Amsterdam

Telefoon

020 797 2000

Fax

020 797 3800

www.afm.nl

Volg ons: →

De tekst van deze publicatie is met zorg samengesteld en is informatief van aard. U kunt er geen rechten aan ontleen. Door veranderende wet- en regelgeving op nationaal en internationaal niveau is het mogelijk dat de tekst niet actueel is op het moment dat u deze leest. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen – bijvoorbeeld geleden verlies of gederfde winst – ontstaan door of in verband met acties ondernomen naar aanleiding van deze tekst.

© Copyright AFM 2021
alle rechten voorbehouden